

DÜZEY 1 TÜM KONULAR GÜNCELLEME CETVELİ

Dar Kapsamlı Sermaye Piyasası Mevzuatı ve Meslek Kuralları

Sayfa:3 - 1.2. Sermaye Piyasasının Temel Kavramlarından Değişiklik Olanlar ve Yeni İlave Edilen Tanım:

• **İhraççı:** Kitle fonlaması platformları aracılığıyla para toplayanlar hariç olmak üzere, sermaye piyasası araçlarını ihraç eden, ihraç etmek üzere Kurula başvuruda bulunan veya sermaye piyasası araçları halka arz edilen tüzel kişileri ve bu Kanuna tabi yatırım fonlarını ifade eder (değişen tanım).

• **Halka Açık Ortaklık:** Kitle fonlaması platformları aracılığıyla para toplayanlar hariç olmak üzere, payları halka arz edilmiş olan veya halka arz edilmiş sayılan anonim ortaklıkları ifade eder (değişen tanım).

Kitle Fonlaması: Bir projenin veya girişim şirketinin ihtiyaç duyduğu fonu sağlamak amacıyla Kurul tarafından belirlenen esaslar dâhilinde bu Kanunun yatırımcı tazminine ilişkin hükümlerine tabi olmaksızın kitle fonlama platformları aracılığıyla halktan para toplanmasını ifade eder (yeni ilave).

Sayfa 4 - "1.3.1.İzahname " başlığının altındaki "İzahname Hazırlama Yükümlülüğü" başlığının altındaki ilk paragrafta aşağıdaki cümle eklenmiştir:

"Kitle fonlaması suretiyle halktan para toplanması, Kurulca faaliyet izni verilen kitle fonlama platformları aracılığıyla gerçekleştirilir ve Kanunun izahname ya da ihraç belgesi hazırlama yükümlülüğüne ilişkin hükümlerine tabi değildir."

Sayfa 13 - 1.7. "İhraççılar ve Halka Açık AŞ"ler başlığı altındaki metin aşağıdaki gibidir:

Payları borsada işlem gören ortaklıklar ile kitle fonlaması suretiyle halktan para toplayan ortaklıklar hariç olmak üzere pay sahibi sayısı beş yüzü aşan anonim ortaklıkların payları halka arz olunmuş sayılır. Bu ortaklıklar halka açık ortaklık hükümlerine de tabi olurlar.

Payları borsada işlem görmeyen anonim ortaklıklar, halka açık ortaklık statüsünü kazandıktan sonra en geç iki yıl içinde paylarının işlem görmesi için borsaya başvurmak zorundadırlar. Aksi durumda, Kurul, bu payların borsada işlem görmesi veya ortaklığın halka açık ortaklık statüsünden çıkarılması için, ortaklığın talebini aramaksızın gerekli kararları alır.

Pay sahibi sayısı en az beş yüz olan kooperatif veya kooperatif birliklerinin payların çoğunluğuna sahip olduğu anonim ortaklıkların payları halka arz olunmuş sayılır. Bu ortaklıklar halka açık ortaklık hükümlerine de tabi olurlar. Bu kapsama giren anonim ortaklıklarla ilgili olarak; pay sahibi kooperatif veya kooperatif birliği aynı olmak koşuluyla, her bir ortaklık için ayrı ayrı veya ortaklıkların tamamı bakımından yıllık en az elli milyon Türk lirası satış hasılatı yapmış olma şartı aranır.

Sayfa 34 - 1.10. "Borsalar ve Teşkilatlanmış Diğer Pazarlar" başlığının son cümlesi aşağıdaki gibidir:

" Borsaların ve piyasa işleticilerinin kuruluşuna Kurulun uygun görüşü üzerine **Cumhurbaşkanı** tarafından izin verilir. "

Sayfa 37 – "1.11.1. Kurulun Oluşumu" başlığının altındaki son iki cümlelerin yerine aşağıdaki cümle gelecektir:

"Başkanlığın ve üyeliğin herhangi bir sebeple boşalması hâlinde, boşalan üyeliğe en geç iki ay içinde atama yapılır."

Sayfa 44 – "1.14.3. Tazminin Kapsamı ve Süreci" başlığında yer alan d şıkının altındaki paragrafın son cümlesi aşağıdaki gibidir:

"Kurulun teklifi üzerine **Cumhurbaşkanı** tarafından toplam tazmin tutarı beş katına kadar artırılabilir."

Sayfa 66 - 3.1.9. Sürekli Bilgilere İlişkin Esaslar – Oy Haklarının Hesaplanması başlığından önce gelen cümle aşağıdaki gibidir:

Bir gerçek veya tüzel kişinin doğrudan, payları borsada işlem gören bir ihraççının sermayesindeki, payının %5, %10, %15, %20, %25, %33, %50, %67 veya %95'ine ulaşması veya söz konusu oranların altına düşmesi halinde bu kişiler tarafından yapılması gereken açıklama MKK tarafından yapılır.

Takas, Saklama ve Operasyon İşlemleri

Sayfa 345 – "1.7.5.3.İşlem Teminatı Olarak Kabul Edilecek Değerler" başlığı altındaki değişiklikler aşağıdadır:

Aşağıda yer alan madde çikartılmıştır:

- Borsalarda işlem gören standartta altın.

Aşağıdaki iki madde eklenmiştir.

- Borsalarda işlem gören kıymetli madenler
- Elektronik ürün senedi.

Sayfa 75 – "3.1. Borçlanma Araçları Piyasasında Kotasyon maddesi hariç diğer başlıklardaki değişiklikler aşağıdaki gibidir:

3.2. Üyelik

Belirlenen şartları sağlayan yatırım kuruluşları Yönetim Kurulu tarafından yetkilendirilmeleri koşuluyla Piyasa'da yapılan işlemler için Sistemde Takasbank tarafından verilecek MKT uygulamasına üye olabilirler.

TCMB sistemde özel statülü katılımcı olup, herhangi bir başvuru ve değerlendirmeye gerek olmaksızın Piyasa'da yapılan işlemler için Takasbank tarafından verilecek MKT uygulamasının doğal üyesidir.

3.2.1.Üyelik Türleri

Üyeler, doğrudan MKT üyesi ve genel MKT üyesi olmak üzere ikiye ayrılır. Piyasada MKT üyeleri MKT hizmeti verilmesine veya verilmemesine bakılmaksızın tüm işlemleri gerçekleştirmeye yetkilidir. Doğrudan MKT üyeleri, sadece kendilerinin ve/veya müşterilerinin takas işlemlerini gerçekleştirmeye yetkilidir. Genel MKT üyeleri, kendilerinin ve/veya müşterilerinin takas işlemlerinin yanı sıra işlemci kuruluşların takas işlemlerini de gerçekleştirmeye yetkilidirler. Genel ve doğrudan MKT üyeliği ayrımı, üyenin öz sermaye tutarı, iç sistemlerinin ve teknik altyapısının yeterliliği ile Takasbank tarafından gerçekleştirilen içsel derecelendirme, mali tahlil ve istihbarat çalışmaları dikkate alınarak yapılır. Genel ve doğrudan MKT üyelerinin üyelik durumları Takasbank tarafından belirlenmiş olan şartlara uyumları gözetilerek değiştirilebilir. Bu kapsamda, bir doğrudan MKT üyesi sonradan genel MKT üyesi olarak kabul edilebileceği gibi, bir genel MKT üyesi de doğrudan MKT üyesi olarak kabul edilebilir.

3.2.2. MKT Üyelik Şartları

Borçlanma Araçları Piyasasında MKT üyeliği için aşağıdaki koşulların sağlanmış olması gerekmektedir.

- Merkezi Takas Yönetmeliği'nin üyeliğe ilişkin şartlarının sağlanmış olması,
- Piyasa'da mevzuata aykırılıklar sebebiyle işlem yapma yetkisinin kaldırılmamış olması,

• İçeriği Takasbank tarafından belirlenen MKT hizmetine ilişkin sözleşme ve/veya taahhütnamelerin imzalanarak Takasbank'a ibraz edilmiş olması,

• Mali bünyesinin Takasbank'a karşı taahhütlerini yerine getirebilecek düzeyde olması,

• Takasbank tarafından talep edilecek diğer bilgi ve belgelerin sunulmuş olması.

• yelerin Yönetim Kurullarınca; bilgi işlem, risk yönetimi, iç kontrol ve iç denetim sistemleri ile ilgili Takasbank tarafından belirlenen örneğe uygun beyannameyi onaylayarak ibraz etmiş olmaları,

• Takasbank, MKK ve Takasbank tarafından belirlenen muhabir bankalar nezdinde ilgili hesapların açılması.

Aracı Kurumların Doğrudan MKT yesi olabilmesi için yukarıda sayılanların yanı sıra aşağıdaki şartların da sağlanmış olması gerekmektedir.

• Borsa'da Borsa mevzuatı çerçevesinde Piyasa'ya ye olunması,

• İlgili mevzuat uyarınca sınırlı veya genel saklama hizmetine ilişkin yetkisinin bulunması,

• Asgari 10.000.000 TL z sermayeye sahip olması,

• Takasbank tarafından yapılan içsel derecelendirme sonucunda asgari D notuna sahip olması.

Bankaların Doğrudan MKT yesi olabilmesi için yukarıda sayılanların yanı sıra aşağıdaki şartların da sağlanmış olması gerekmektedir.

• İlgili mevzuat uyarınca sınırlı veya genel saklama hizmetine ilişkin yetkisinin bulunması,

• Asgari 50.000.000 TL zsermayeye sahip olması,

• Takasbank tarafından yapılan içsel derecelendirme sonucunda asgari D notuna sahip olması.

Aracı Kurumların Genel MKT yesi olabilmesi için yukarıda sayılanların yanı sıra aşağıdaki şartların da sağlanmış olması gerekmektedir.

• Yapılan işlemlerden kaynaklanan pozisyonları ve teminatları saklamasına imkn veren genel saklama hizmetine ilişkin faaliyet izninin alınmış olması,

• Asgari 75.000.000 TL tutarında öz sermayeye sahip olması,

• Takasbank tarafından yapılan içsel derecelendirme sonucunda asgari B notuna sahip olması.

Bankaların Genel MKT yesi olabilmesi için yukarıda sayılanların yanı sıra aşağıdaki şartların da sağlanmış olması gerekmektedir.

• Yapılan işlemlerden kaynaklanan pozisyonları ve teminatları saklamasına imkn veren genel saklama hizmetine ilişkin faaliyet izninin alınmış olması,

• Asgari 500.000.000 TL tutarında öz sermayeye sahip olması,

• Takasbank tarafından yapılan içsel derecelendirme sonucunda asgari B notuna sahip olması.

yelik başvurusu kabul edilen kurumun Takasbank nezdinde faaliyetlerine başlayabilmesi için üyelik başvurusunun uygun görüldüğünün tebliğinden itibaren 1 ay içerisinde;

• yelik giriş ücretini yatırması,

• yelik teminatını yatırması,

• Garanti Fonu katkı payını yatırması,

• Takasbank sistemi üzerinde ye adına işlem yapacak olan personeli yetkilendirmesi gerekir. Aksi takdirde ilgili kuruma verilen üyelik izni iptal edilir.

3.2.3. Genel MKT yelerinin Sorumluluğu

Bir işlemci kuruluşun takas işlemlerini gerçekleştiren genel MKT yesi, ilgili işlemci kuruluşun kendisi üzerinden gerçekleştirdiği işlemlere ilişkin yükümlülüklerini Takasbank'a karşı kayıtsız şartsız yerine getirmekle sorumludur.

3.2.4. İşlemci Kuruluşların Sorumluluğu

• Pozisyon ve teminatların, gerek kendisi gerekse genel MKT yesi nezdinde izlenmesi ve teminatlandırma yöntemleri ile ilgili olarak düzenlemelere uymak,

• Müşteri varlık ve teminatlarının izlenmesine ve saklanmasına ilişkin tüm ilke ve kurallara uygun hareket etmek,

• Bağlı olduğu genel MKT yesi nezdindeki kendi müşterilerine ait hesaplar ile kendi nezdindeki müşteri pozisyon ve teminatlarına ilişkin kayıtlar arasında sürekli mutabakatı tesis etmek,

• Kendi müşterilerine ait genel MKT yesi veya Takasbank nezdinde açılan teminat hesapları üzerindeki tasarruf yetkisi hususlarında müşterilerinin tam ve doğru olarak bilgilendirilmesini temin etmek,

• İş ve işlemleri ile ilgili olarak ilgili genel MKT yesi, Takasbank ve Kurul tarafından gerekli görülen hususlarda talep edilecek her türlü bilgi ve belgeyi vermek ve Takasbank ile Kurul tarafından grevlendirilenlerce yapılacak incelemelerde her türlü desteği sağlamak.

3.2.5. ye Faaliyetlerinin Kısıtlanması

Üyelerin faaliyetleri, aşağıdaki durumlarda Takasbank tarafından kısıtlanabilir.

• Takas hizmeti verilen piyasa veya sermaye piyasası araçlarında faaliyetlerinin durdurulması veya üyelikten çıkarılması,

• Düzenlemeler ve üyelik sözleşmesinde belirlenen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi,

• ye ile ilgili; protesto, haciz, ihtiyati tedbir gibi olumsuzluklar tespit edilmesi, faaliyetlerinin geçici veya sürekli olarak durdurulması, ilgili faaliyet yetki belgesinin iptali, herhangi bir nedenle Piyasa'da işlem gören sermaye piyasası araçları ile ilgili işlem yapmasının yasaklanması, haklarında tedrici tasfiye ya da iflas kararı verilmiş olması veya olumsuz istihbarat alınması,

• Takasbank tarafından periyodik olarak yapılan; istihbarat, mali tahlil ve/veya derecelendirme çalışması sonucu üyenin kredi değerliliğinin olmadığının veya azaldığının tespit edilmesi.

3.2.6. Üyeliğin Sona Ermesi

MKT yeliği,

• MKT yeliği şartlarından herhangi birinin kaybedildiğinin Takasbank tarafından tespit edilmesi,

• Düzenlemelerde yer alan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi nedeniyle MKT sisteminin güvenli ve kesintisiz işlemesini tehlikeye düşürecek önemli nitelikte risklerin ortaya çıktığının Takasbank tarafından tespit edilmesi,

• Faaliyetleri kısıtlanan MKT yelerinin kendilerine verilen azami altı aylık süre içinde ilgili yükümlülüklerini yerine getirmemiş olması,

• MKT yesinin kendisinin talep etmesi, hallerinde Yönetim Kurulu kararı ile sona erdirilebilir.

3.3. Takas ve MKT Hizmeti Esasları

3.3.1. Takasbank'ın Sorumluluğu

Takasbank, Piyasa'da gerçekleştirilen ve sistemde takası yapılan işlemlerde açık teklif yöntemiyle merkezi karşı taraftır. Takasbank; üyeler tarafından Piyasa'da yaptıkları işlemlerden kaynaklanan takas yükümlülüklerini merkezi karşı taraf olarak üstlenir.

Açık teklif yönteminde Takasbank'ın işlemin taraflarına karşı olan yükümlülüğü, alım ve satım emirlerinin Piyasa'da eşleştiği anda başlayıp, takasın tamamlanmasıyla son bulur.

Piyasa'da gerçekleşen işlemlerde Takasbank'ın muhatabı üyelerdir.

Takasa İlişkin Genel Esaslar

Piyasa bünyesindeki pazar ve platformlarda yapılan bütün işlemlerin takası, Takasbank tarafından gerçekleştirilir.

Piyasa bünyesinde bulunan pazarlarda/platformlarda yabancı para cinsinden gerçekleştirilen işlemlerin takası Takasbank tarafından muhabir banka ve/veya Takasbank nezdindeki hesaplar kullanılarak sonuçlandırılır.

Takasbank Yönetim Kurulu, Kurul tarafından da uygun görülmesi halinde, Borsanın talebi veya Borsa'nın görüşü alınmak suretiyle, Piyasa içindeki pazar veya platformlardan bazılarında veya işlem gören bazı menkul kıymetlerde sadece takas hizmeti verip MKT hizmeti vermeme kararı alabilir. Kurulun uygun görüşü çerçevesinde MKT hizmeti verilmeyen pazar/platform ve/veya menkul kıymetlere ilişkin işlemlerin takasının tamamlanması hususunda Takasbank'ın herhangi bir garantisi bulunmaz.

Takas işlemlerinin süresi içinde tamamlanması borçlu üyelerin yükümlülüklerini zamanında yerine getirmesi koşuluna bağlıdır. Üyelerden, Piyasada MKT hizmeti verilmeyen menkul kıymetlere ilişkin takas işlemleri nedeniyle ortaya çıkabilecek temerrütlerde kullanılmak üzere tutarı Takasbank tarafından belirlenen yöntemler çerçevesinde hesaplanan teminat alınır. Takas için alınan teminatlar bir temerrüdün gerçekleşmesi ile bu temerrüdün çözülmesine kadar geçen sürede, temerrüde konu menkul kıymetin fiyat değişim riskinden etkilenmemesini teminen üyelerden tahsil edilir. Takasbank'ın MKT hizmeti verilmeyen menkul kıymetlere ilişkin temerrütlerde sorumluluğu, takas için alınan teminatlarla sınırlıdır.

3.3.2. Yükümlülüklerin Yerine Getirilmesinde Kullanılacak Hesaplar

Takas işlemleri, Takasbank sistemi üzerinden gerçekleştirilir. Üyelerin takasa konu işlemlerinden doğan hak ve yükümlülükleri Takasbank tarafından belirlenen hesaplar üzerinden hesaben sonuçlandırılır. Piyasa'da gerçekleştirilen işlemlere ilişkin yükümlülükler takas tarihinde, ilgili nakit/menkul kıymet takas hesapları kullanılarak yerine getirilir.

Nakit takas işlemleri için Takasbank nezdinde üye adına,

- Takasbank'ın MKT hizmeti verdiği pazarlara ait (Pay Senedi Repo Pazarı hariç) nakit borçlar için 33 no'lu "Üye Tahvil Takas Borcu Hesabı",

- Takasbank'ın MKT hizmeti vermediği pazarlara ait nakit borçlar için 33NNTL no'lu "NCCP Pazarlar Nakit Borç Kapatma Hesabı",

- Taahhütlü İşlemler Pazarı nakit borçlar için SKKR no'lu "Taahhütlü İşlemler Pazarı Üye Borç Kapatma Hesabı",

- Pay Senedi Repo Pazarı nakit borçlar için 90 no'lu "Üye Pay Senedi Repo Takas Borcu Hesabı",

- Tüm pazarlara ilişkin nakit alacaklar için 11 no'lu "Üye Serbest Hesabı",

- Döviz nakit borç/alacakları için ilgili döviz cinsi bazında nakit hesaplar açılır.

Kıymet takas işlemleri için,

- Takasbank nezdinde;

- DİBS türü sermaye piyasası araçları için 501/701 nolu "Serbest Depo",

- Takasbank'ın MKT hizmeti verdiği ters repo kıymetlerinin bloke edilebilmesi için 1101 nolu "Borsa İçi Ters Repo Teminat Deposu",

- Takasbank'ın MKT hizmeti vermediği ters repo kıymetlerinin bloke edilebilmesi için 2101 nolu "Borsa İçi Ters Repo Teminat Deposu (NCCP)"

- Taahhütlü İşlemler Pazarında işlem görecekt kira sertifikaları için 501/702 nolu "STİP Kıymet Takas Hesabı",

- Taahhütlü İşlemler Pazarında işlem görecekt kira sertifikalarının bloke edilebilmesi için 7101 "STİP Bloke Takas Deposu",

- MKK nezdinde;

- Takasbank'ın MKT hizmeti verdiği kıymetlere ait ÖSBA borçları için OSTH "Özel Sektör Tahvil Havuz Hesabı",

- Takasbank'ın MKT hizmeti vermediği kıymetlere ait ÖSBA borçları için OSTHNC "Özel Sektör NCCP Tahvil Havuz Hesabı",

- Takasbank'ın MKT hizmeti verdiği kıymetlere ait Pay repo borçları için RPTAH "Repo Takas Havuz Hesabı",

- Döviz üzerinden gerçekleştirilen işlemler için Takasbank tarafından belirlenecek saklama kuruluşu nezdinde üye tarafından kıymet hesabı açılır.

3.3.3. Takas Tarihi ve Süresi

Piyasada gerçekleştirilen TL cinsinden işlemlerin takası valör günü (T+0) valörü ile, döviz cinsinden yapılan işlemlerin takası ise işlemin gerçekleştiği günü takip eden ilk iş gününde (T+1) gerçekleştirilir. Repo-ters repo işlemleri ise; işlemin başlangıç ve bitiş valöründe takasa dahil edilir. İleri valörlü işlemlerin takası ise valör tarihinde gerçekleşir. Takas işlemlerinden kaynaklanan nakit yükümlülüklerinin ödenmesinde işlemlerin gerçekleştiği para birimi kullanılır.

3.3.4. Netleştirme

Taahhütlü İşlemler Pazarı ve Uluslararası Tahvil Pazarındaki işlemler hariç Piyasa'da gerçekleştirilen işlemlerde net borç veya alacak tutarının hesaplanmasında, menkul kıymet bazında müşteri/portföy ayırımı da gözetilerek üyelerin Piyasada gerçekleştirdikleri işlemlerden kaynaklanan alacak ve borçlarının karşılıklı mahsup edilerek tek bir alacak veya borca dönüştürülerek çok taraflı netleştirme yönteminin uygulanması esastır.

Döviz ödemeli menkul kıymetlerin konu olduğu kesin alım-satım pazarı işlemleri ile repo-ters repo pazarları arasındaki işlemler netleştirilmez.

3.3.5. Piyasa Takas İşlemleri

Piyasa'da gerçekleştirilen repo ve ters repo pazarlarına ait alım satım işlemlerinin takası başlangıç ve bitiş valöründe, diğer pazarlara ait alım satım işlemlerinin takası valör tarihinde olmak üzere, menkul kıymet bazında üyenin müşterileri ve portföyü için ayrı ayrı olmak üzere menkul kıymet/nakit borç ve alacakları belirlenir.

Üyelerce Borsa'da gerçekleştirilen alım satım işlemleri eşleştirmede müşteri/portföy ayırımı da gözetilerek üye bazında takas pozisyonları oluşturulur. Üyelerin takasa konu işlemlerinden doğan hak ve yükümlülükleri, Takasbank tarafından belirlenen ilgili nakit veya menkul kıymet hesapları kullanılarak hesaben sonuçlandırılır.

Takas alacak dağıtımları, dağıtım sırasındaki takas havuz bakiyeleri durumu ve üyelerin kalan yükümlülükleri dikkate alınarak yapılır.

• Nakit Takası (TL)

Net nakit takas yükümlülükleri Üyeler tarafından takas tarihinde belirlenen saatler içerisinde yerine getirilir.

Net nakit takas yükümlülükleri, Takasbank nezdinde üye bazında açılan nakit takas borç kapama hesaplarında yeterli bakiye bulunması durumunda takas başlangıç saatinde bir kereye mahsus olmak üzere sistem tarafından otomatik kapatılır.

Takasbank/MKK nezdindeki ilgili hesaba aktarılmak suretiyle yerine getirilen menkul kıymet yükümlülüklerinin sistem tarafından mutabakatı yapılmasını takiben nakit takas alacakları serbestleşir. Üyeler, netleştirme sonrası net nakit takas borçlarının yanı sıra, gün sonunda mutabakatı sağlanmamış olan takas talimatlarına ait nakit borçlardan da sorumludur.

Nakit alacakları, üyelerin Takasbank nezdindeki 11 nolu "Üye Serbest Cari Hesabı"na alacak kaydedilir.

• Nakit Takası (Döviz)

Piyasada işlem yapan üyeler, nakit yükümlülüklerini ilgili döviz cinsinden netleştirilmiş tutarlar üzerinden yerine getirirler. Nakit yükümlülükleri Takasbank'ın muhabir bankaları nezdindeki hesapları aracılığı ile sonuçlandırılır. Borçlu üye, valör tarihinde borçlu olduğu tutarı Takasbank'ın muhabir hesabına göndermekle yükümlüdür. Nakit alacaklar ise; üyelerin Takasbank'a bildirmiş olduğu muhabir bankaları nezdindeki hesaplarına aktarılır.

• Kıymet Takası (TL cinsinden kıymetler için)

Kıymet takas borçları, takas başlangıç saatinde bir kereye mahsus olmak üzere üyenin ilgili takas borç kapama hesaplarında yeterli bakiye bulunması durumunda sistem tarafından otomatik kapatılır. Menkul kıymet takas alacaklarının ödenebilmesi için, teslim karşılığı ödeme prensibi çerçevesinde nakit yükümlülüklerinin yerine getirilmiş olması, sistem tarafından ilgili mutabakatın yapılmış olması ve kıymet takas havuzunda yeterli bakiye bulunması gerekir.

Takas alacak dağıtımları, dağıtım sırasındaki takas havuz bakiyeleri durumu ve üyelerin kalan yükümlülükleri dikkate alınarak yapılır.

Üyelerin;

- DİBS cinsinden menkul kıymet alacakları Takasbank nezdindeki 501 nolu "Serbest Depo",
- ÖSBA cinsinden menkul kıymet alacakları MKK nezdindeki "Özel Sektör Tahvil Havuzu",
- Taahhütlü İşlemler Pazarına konu olan SUKUK cinsinden menkul kıymet alacakları işlemin 1. Valöründe 7101 nolu "STIP Bloke Takas Deposuna", işlemin 2. Valöründe alacaklı üyenin 501 nolu "Serbest Depo",
- Pay cinsinden kıymet alacakları MKK nezdindeki müşteri/portföy hesaplarına aktarılır.

• Kıymet Takası (Döviz cinsinden kıymetler için)

Döviz ödemeli menkul kıymet borçlarının Türkiye saati ile 16:45'e kadar Takasbank nezdindeki "Serbest Depo Hesabı"nda bulundurulması gerekmektedir. Kesin satışı yapılan döviz ödemeli kıymetlerin borç kapatma işlemi, üye tarafından ilgili kıymetin muhabir hesabına yatırılması halinde Takasbank kullanıcısı tarafından yapılır. Kesin alımı yapılan döviz ödemeli kıymetlerin aktarımı muhabir bankadan ödemenin yapıldığına ilişkin teyidin alınmasını takiben, takas hesabında yeterli menkul kıymet bakiyesi bulunması halinde alacaklı üyenin ilgili hesabına Takasbank kullanıcısı tarafından aktarılır.

• Pay Senedi Repo Pazarı Takas İşlemleri

Pay borç/alacakları müşteri/portföy bazında netleştirilerek MKK'ya gönderilir. Üyeler MKK nezdinde müşteri/portföy hesaplarından kıymet aktarımlarını yaparak takas havuz hesaplarından Takasbank'ın MKK nezdindeki takas havuz hesabına pay borçlarını yatırmak suretiyle yükümlülüklerini üye bazında yerine getirirler.

Nakit borçlar, Takasbank nezdindeki 90 nolu "Üye Pay Senedi Repo Takas Borcu Hesabı"na ödeme yapılarak kapatılır.

Gerçekleştirilen her nakit/kıymet borç kapatma işlemi sonucunda nakit/kıymet alacak dağıtımı otomatik olarak gerçekleşir.

Nakit alacak dağıtımı üyenin Takasbank nezdindeki 11 nolu serbest cari hesabına yapılır. Takasbank/MKK nezdindeki ilgili hesaba aktarılmak suretiyle yerine getirilen menkul kıymet yükümlülüklerinin sistem tarafından mutabakatı yapılmasını takiben nakit takas alacakları serbestleşir. Takas alacak dağıtımları, dağıtım sırasındaki takas havuz bakiyeleri durumu ve üyelerin kalan yükümlülükleri dikkate alınarak yapılır.

• Yurtdışı Sermaye Piyasası Araçları Takas İşlemleri

Takas, ilgili pazarlara ait işlemler birleştirilerek yapılan ikili netleştirme sürecinin sonucunda oluşturulan takas talimatları doğrultusunda Takasbank tarafından belirlenen muhabir banka nezdinde ilgili üye hesapları kullanılarak teslim karşılığı ödeme prensibine göre gerçekleşir.

İşleme taraf olan iki üye arasında kıymet tanımı, valör, döviz birimi bazında ikili netleştirme yapılır. Netleştirme sonucunda oluşan talimatlar Takasbank tarafından muhabir bankaya gönderilir. Üyelerin muhabir banka nezdinde hesap açmaları ve bu hesapları Takasbank'a yazılı olarak bildirilmeleri zorunludur.

Nakit/kıymet borçlu üye, valör günü itibari ile ilgili döviz cinsinde nakdi/menkul kıymeti muhabir banka nezdindeki hesabında bulundurmamakla yükümlüdür. Takas yükümlülüklerinin sonlandırılacağı saatin belirlenmesine ilişkin olarak ilgili ülkede geçerli saat dilimi esas alınır.

Nakit ve menkul kıymet alacakları, alacak karşılığı olan borç tutarlarının muhabir banka nezdindeki hesaplardan çıkışı ile eş zamanlı olarak ilgili hesaplara aktarılır.

• Taahhütlü İşlemler Pazarı Takas İşlemleri

Takas, ikili netleştirme sürecinin sonucunda oluşturulan takas talimatları doğrultusunda Takasbank tarafından belirlenen hesaplar kullanılarak teslim karşılığı ödeme prensibine göre gerçekleşir. Pazarda yapılan işlemlerde, işlemin vadesinde Takasbank sözleşmenin üçüncü tarafı olarak hizmet verecektir. Nakit borçlar, Takasbank nezdindeki SKKR nolu "Taahhütlü İşlemler Pazarı Üye Borç Kapatma Hesabı"na ödeme yapılarak kapatılır. Kıymet borçları, takas başlangıç saatinde bir kereye mahsus olmak üzere üyenin ilgili takas borç kapama hesaplarında yeterli bakiye bulunması durumunda sistem tarafından otomatik

kapatılır. Başlangıç valöründe, geri alma taahhüdü ile satım yapan üye menkul kıymet yükümlülüğünü, geri satma taahhüdü ile alım yapan üye nakit yükümlülüğünü karşılıklı olarak yerine getirir.

Bitiş valöründe (vade tarihinde) geri satma taahhüdü ile alım yapan üye işleme konu menkul kıymeti Takasbank'a satar ve karşılığında nakit tutarı alır. Geri alma taahhüdü ile satım yapan üye ise sermaye piyasası aracını Takasbank'tan satın alır ve karşılığında nakit tutarı Takasbank'a öder.

Nakit ve kıymet yükümlülükleri kısmi olarak olarak kapatılsa dahi parçalı takasa izin verilmez. Taahhütlü İşlemler Pazarında işlemin başlangıç valöründe kıymet alan üyenin 7101 nolu "STIP Bloke Takas Deposu"nda işlemin bitiş valörüne kadar bloke edilir. Bu hesaplarda bulunan kıymetler başka bir hesaba transfer edilemez.

3.3.6. Piyasalar Arası Mahsup İşlemleri

Takasbank tarafından işletilen piyasalar ile takas hizmeti verilen piyasalar/pazarlar arasında nakit mahsup talimatı iletilerek bir piyasadan/pazardan olan alacakların diğer piyasa/pazar işlemlerinden kaynaklanan borçlara mahsup edilmesi mümkündür.

Nakit mahsup talimatları, talimatın verildiği gün EFT kapanış saatine kadar geçerli olup, EFT kapanış saatine kadar gerçekleştirilemeyen talimatlar geçerliliğini yitirir.

Mahsup talimatı verilmesine rağmen alacaklı olunan piyasadan/pazardan alacağın aynı gün içerisinde alınamaması halinde, borçlu üye borçlu olduğu piyasaya/pazara borcunu aynı gün içerisinde ödemekle yükümlüdür.

Nakit mahsup talimatlarının;

- Borçlanma Araçları Piyasası/Pay Piyasası/Pay Senedi Repo Pazarı/Borsa İstanbul Para Piyasası arasında iş günlerinde en geç saat 14:30'a,

- Takasbank Para Piyasası ile diğer piyasalar/pazarlar arasında saat en geç 15:45'e kadar Takasbank'a elektronik olarak iletilmesi zorunludur.

3.4. Hesap İşlemleri

3.4.1. Hesap Yapısı

Piyasa'da işlem yapmak isteyen bütün üyeler, takas işlemlerinin gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan nakit ve menkul kıymet hesaplarını Takasbank, MKK ve işlemin niteliği gerektirdiği takdirde, Takasbank tarafından belirlenecek muhabet bankası nezdinde açmak zorundadırlar.

Takasbank nezdinde işlem, pozisyon ve teminatların takip edilebilmesi amacıyla işlem, pozisyon ve teminat hesapları açılır.

İşlem Hesabı, Piyasa'da eşleşen emirlerin işlem bazında izlendiği hesaptır.

Pozisyon hesaplarında işlemlerin netleştirilmesi sonucu hesaplanan net tutarlar ve net adetler yer alır. Risk yönetimi, pozisyon hesapları üzerinden yapılır.

Takasbank nezdinde üyelerin kendi portföylerine veya müşterilerine ait pozisyonlarına ilişkin teminatların izlendiği teminat hesapları açılır. Kurul izni çerçevesinde MKT hizmeti verilmeyecek pazar/platform ve/veya menkul kıymetlerin izlendiği teminat hesapları için de müşteri/portföy ayırımına gidilir.

3.4.2. Hesap Tipleri

Takasbank nezdinde işlem hesapları ile ilişkilendirilen, pozisyon ve teminat hesapları "Müşteri" ve "Portföy" nitelikli olmak üzere iki farklı tipte açılabilir. Portföy hesabı, üyenin kendi

portföyü için yaptığı işlemlerin izlendiği hesaptır. Müşteri pozisyonlarının çoklu pozisyon hesaplarında toplu olarak izlenmesi esastır. İşlemci kuruluşlar için genel MKT üyesine bağlı, genel MKT üyesinin diğer müşteri ve işlemci kuruluş hesaplarından ayrı, portföy ve çoklu müşteri pozisyon hesapları açılır.

Üyeler, kendi portföyüne ait pozisyon ve teminatlar ile müşteri pozisyon ve teminatlarını Takasbank sisteminde açılacak hesaplarda ayrı izler.

3.4.3. Hesapların Açılması

İşlem yapılacak hesapların Takasbank sisteminde tanımlanmış olması gerekir. İşlemci kuruluşlar için genel MKT üyesi nezdinde hesap açılması zorunludur.

Sayfa 411 – "3.4.4. Yurtdışı Sermaye Piyasası Araçları Temerrüt Esasları" bölümü çıkarılmıştır.

3.5. Risk Yönetimi

Piyasada işlem öncesi, işlem anı ve işlem sonrası olmak üzere üç katmanlı bir risk yönetimi sistemi uygulanır. Söz konusu risk yönetimi, takasa konu pozisyonlar üzerinden gerçekleştirilir.

İşlem öncesi risk yönetimi, emirlerin işleme dönüşme ihtimalleri gözetilerek hesaplanan risk parametreleri vasıtasıyla teminat yeterliliğinin kontrolü uygulamasıdır.

İşlem öncesi risk yönetimi katmanında teminat eksikliği olan hesaplar üzerinden pozisyon artırıcı emir iletimine izin verilmeyebilir.

İşlem anı risk yönetimi, emrin işleme dönüştüğü anda yapılan teminat kontrolü sürecidir. İşlem anı risk yönetimi katmanında teminat eksikliği olan hesaplar üzerinden pozisyon artırıcı emir iletimine izin verilmeyebilir. İşlem anı risk yönetimi katmanında teminat çekme ve her türlü takas pozisyonu değişiminde risk ve/veya teminat dengesi hesaplamaları yapılır.

İşlem öncesi ve anı risk yönetimi katmanında kullanılan parametreler Takasbank tarafından asgari 1 yıllık veri seti ve % 99,50 güven düzeyi kullanılarak belirlenir ve piyasa şartları da gözetilerek üç ayda bir gözden geçirilir.

İşlem sonrası risk yönetimi, Takasbank tarafından duyurulan zamanlarda, ilgili ana ait pozisyon ve teminat bakiyeleri ile bunlara ilişkin güncel fiyatlar kullanılarak yapılan risk ve teminat hesaplamalarını içerir. İşlem sonrası risk yönetimi katmanında, her saat başında, her hesap için portföy bazlı teminatlandırma yöntemi kullanılarak "bulunması gereken teminat" hesaplanır. Risk limiti kontrolleri ile teminat tamamlama çağrıları işlem sonrası risk yönetimi katmanında yapılan hesaplamalar baz alınarak yapılır.

• Risk Limitleri

Takasbank, MKT hizmeti verdiği piyasalarda Üyelere mali yeterlilikleri nispetinde risk limitleri tanımlar. Risk limitleri, Üyelerin MKT hizmeti verilen piyasalarda taşıdıkları pozisyonlar nedeniyle bulunması gereken teminat tutarları üzerinden belirlenir.

Risk limitleri MKT hizmeti verilen her bir Piyasa için ayrı ayrı olarak belirlenir, BISTECH sisteminde limit takibi belirlenen toplam tutar üzerinden yapılır. Üyenin MKT hizmeti verilen tüm piyasalarda kendisi ve müşterileri için almış olduğu tüm pozisyonlardan kaynaklı toplam bulunması gereken teminatının risk limitini aşmış aşmadığı gün içi risk hesaplama anlarında kontrol edilir.

Üyenin risk limitini aşması durumunda aşan kısım kademeli olarak belirlenmiş katsayılar ile çarpılır ve elde edilen toplam

tutar, Üyenin risk limitine ilişkin aşımardan kaynaklanan yükümlülüklerinin takip edildiği "ilave işlem teminatı" hesabına yansıtılır. İlave işlem teminatı hesabında teminat açığı olan Üyeye üye ekranları ve/veya raporlama yoluyla teminat tamamlama çağrısı yapılır. İlave işlem teminatı yükümlülüğünün, teminat tamamlama çağrısını takip eden iş günü saat 15:00'e kadar yerine getirilmemesi durumunda temerrüt hükümleri uygulanır.

Limitlerin %300'ü aşması durumunda ise teminat bakiyelerinin yeterli olup olmadığına bakılmaksızın Üyenin emir iletimi engellenir. Risk limiti hesaplamasına esas bulunması gereken teminat tutarının, üyeye tanımlanan risk limitine oranının %300 seviyesinin altına inmesi durumunda, emir iletimine tekrar izin verilir. Bir Üyeye ait tüm hesaplardaki bulunması gereken teminatların toplamının Üyenin risk limitine oranı ve ilgili oranlara denk gelen katsayılar aşağıda verilmiştir. Her bir aralığa denk gelen tutarlar münhasıran o aralık için belirlenmiş katsayılar ile çarpılarak limit aşımı sonucu talep edilecek ilave teminat tutarı toplamına ulaşılır.

Başlangıç Teminatı / Risk Limiti Oranı	Katsayı
%100 < oran ≤ %130	0,2
%131 < oran ≤ %150	0,3
%151 < oran	1,0

Sayfa 414-415 - "3.5.1. Serbest Virman İşlemleri", "3.5.2. Şartlı Virman İşlemleri", "3.5.3. Elektronik Menkul Kıymet Transferi (EMKT) İşlemleri", "3.5.4. Repo Bildirim ve Depo İşlemleri" bölümleri çıkarılmıştır

3.6. Teminatlar

3.6.1. Üyelik teminatı

Takasbank'a olan aidat, ücret, komisyon ve benzeri yükümlülüklerin kendilerine verilen süre içerisinde yerine getirilmemesi durumunda ortaya çıkabilecek zararların telafisi amacıyla, genel MKT üyeleri 10.000 TL, doğrudan MKT üyeleri ise 5.000 TL üyelik teminatı yatırır.

3.6.2. İşlem Teminatları

Piyasa'da menkul kıymet pozisyonlarından kaynaklanan risklerin karşılanması amacıyla üyelerden teminat talep edilir. Teminatların hesaplanmasında kullanılacak parametrelerinin belirlenmesinde güven düzeyi % 99,50, elde tutma süresi ise 2 gün olarak dikkate alınır.

Piyasa'da menkul kıymet pozisyonlarına ilişkin teminat gereksinimlerinin hesaplanmasında portföy bazlı net teminatlandırma yöntemi kullanılır.

Üye kendi portföyünden kaynaklanan teminat yükümlülüğünü kendisine ait, çoklu müşteri pozisyon hesaplarından kaynaklanan teminat yükümlülüğünü ise kendisine ait veya üzerinde tasarruf yetkisine sahip olduğu teminatlardan, işlemci kuruluş portföyü veya müşteri pozisyonlarından kaynaklanan teminat yükümlülüğünü ise kendisine ait veya işlemci kuruluştan temin edilen işlemci kuruluşa ait veya işlemci kuruluşun üzerinde tasarruf yetkisine sahip olduğu teminatlarla karşılamak zorundadır

3.6.3. Nakit Akım Teminatlandırma Yöntemi

Takasbank, Borçlanma Araçları Piyasası için verim eğrilerine uygulanacak stres senaryoları üzerinden risk hesaplanmasına dayanan Nakit Akım Teminatlandırma (NAT) Yöntemini kullanır. (2) Nakit Akım Teminatlandırma Yöntemi, aynı verim eğrisine bağlı kıymetleri gruplandırarak teminat gereksinimi hesaplar.

Risk hesabında oluşturulan portföy için teminat gereksinimi hesaplanması sırasında netleştirme işlemleri portföydeki kıymetlerin bağlı oldukları verim eğrisi bazında yapılır.

Risk hesaplamalarında kullanılmak üzere temel bileşen değerlerinin belirlenmesinde başlangıç ve değişim teminatlarına esas faiz değişimleri ile %99,50 güven düzeyi dikkate alınır.

3.6.4. Gün İçi Teminat Tamamlama Çağrısı

Gün içerisinde bir hesaba ilişkin teminat yetersizliğinin Takasbank tarafından belirlenen kriterleri aşması durumunda, söz konusu aşımın giderilmesini teminen Takasbank tarafından gün içi teminat tamamlama çağrısı yapılabilir. Yapılması halinde teminat tamamlama çağrısına konu yükümlülüklerin, 2 saat içerisinde yerine getirilmesi gerekir.

3.6.5. Gün Sonu Teminat Tamamlama Çağrısı

Değerlenmiş teminat tutarı bulunması gereken teminat seviyesinin altına düşen hesaplar için her iş günü sonunda teminat tamamlama çağrısı yapılır. Üyeler teminat tamamlama çağrısı yükümlülüklerini bir sonraki iş günü en geç saat 11:00'e kadar yerine getirmek zorundadırlar. Bu süre zarfında yerine getirilemeyen yükümlülükler için temerrüt hükümleri uygulanır.

3.6.6. Teminat ve Garanti Fonu Katkı Payı Olarak Kabul Edilebilecek Kıymetler

- Nakit Türk Lirası
- Konvertibl Döviz,
- Devlet İç Borçlanma Senedi,
- T.C. Hazinesi Dış Borçlanma Senetleri,
- T.C. Hazinesi Varlık Kiralama A.Ş. Tarafından İhraç Edilen Kira Sertifikaları,
- BIST 100 endeksinde bulunan pay senetleri,
- Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları,
- Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları.
- Borsalarda işlem gören standartta altın

Herhangi ihraççı veya banka tarafından veya bu ihraççı veya banka ile aynı sermaye grubuna dahil diğer ihraççı ve bankalar tarafından ihraç edilmiş veya verilmiş, Takasbank tarafından teminat olarak kabul edilen, menkul kıymetler ile kabul edilmiş garantiler toplamının, Takasbank tarafından bu piyasa için kabul edilmiş teminatlar içindeki payı %25'i geçemez.

3.6.7. Değerleme Katsayıları

Teminatlara ve garanti fonu katkı paylarına uygulanacak, kesinti oranlarını yansıtan, değerlendirme katsayılarının hesaplanmasında parametrik, parametrik olmayan veya simülasyon tabanlı istatistiksel yöntemler kullanılır. Teminat değerlendirme katsayılarının belirlenmesinde, ilgili varlığın Takasbank tarafından değerlendirilen kredi riski, vadesi, olağanüstü piyasa koşullarındaki volatilitesi, likiditesi ve varsa kur riski dikkate alınır.

Yapılacak hesaplamalarda kullanılacak istatistiksel güven düzeyi %99,90'a, kullanılacak likidite etme süresi ise 2 iş günü olarak dikkate alınır. Hesaplamalarda kullanılacak tarihsel verinin 12 aydan az olmaması esastır. Değerleme katsayıları yılda bir kez gözden geçirilir.

Merkezi karşı taraf ve/veya takas hizmeti karşılığında teminat olarak kabul edilebilecek kıymetlerin teminat değerlerinin hesaplanmasında aşağıdaki değerlendirme katsayıları esas alınır.

Teminat Çeşidi	Değerleme Katsayısı
Türk Lirası	%100
Konvertible Döviz(USD)	%92
Konvertible Döviz(EUR)	%93
DİBS	%91
T.C. Hazinesi Dış Borçlanma Araçları	%83
T.C. Hazine Varlık Kiralama A.Ş. Tarafından İhraç Edilen Kira Sertifikaları	%88
Pay Senetleri(BIST100)	(BIST 30 %76, BIST 100 %70)
Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları	%82
Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları	%88
Borsalarda İşlem Gören Standartta Altın	%83

3.7.Garanti Fonu ve Genel Esasları

Takasbank, Piyasa'da vereceği MKT hizmeti kapsamında, üyelerin temerrüde düşmesi halinde oluşabilecek zararların ilgili üyelerin teminatlarını aşan kısmı için kullanılmak üzere üyelerin katkı payları ile oluşturulan bir garanti fonu kurar. MKT üyelerinin garanti fonuna katılımı zorunludur.

MKT üyelerinin garanti fonu katkı payları, yatırılmış ve Takasbank tarafından talep edilmesi halinde yatırılacak ilave garanti fonu katkı paylarından oluşur. MKT üyelerinden yatırılmış garanti fonu katkı payı tutarını geçmemek üzere ilave katkı payı yatırmaları istenebilir. 1 Nisan-31 Mart tarihleri arasındaki bir yıllık dönem içinde Üyelerden en fazla dört sefer ilave katkı payı yatırmaları istenebilir. Garanti fonu, Takasbank tarafından temsil ve idare edilir.

Garanti fonunun büyüklüğü, en büyük açık pozisyona sahip üye ile ikinci ve üçüncü en büyük açık pozisyona sahip olan üyenin stres koşullarında birlikte temerrüdü halinde ortaya çıkacak kaynak ihtiyacının büyük olanından az olamaz.

Temerrüde düşen Üyenin işlem teminatları, garanti fonu katkısı, varsa sigorta poliçelerinden yapılacak tazminler ve Takasbank tarafından Piyasa'da karşılanmış riskler için yapılan sermaye tahsisi yetersiz kalmadıkça, diğer Üyelerin garanti fonu katkı paylarına başvurulamaz.

3.7.1.Garanti Fonu'na Kabul Edilebilecek Varlıklar

- Nakit Türk Lirası
- Konvertible Döviz (USD/EUR)
- DİBS
- T.C. Hazinesi Dış Borçlanma Araçları (Eurobond- YP Sukuk)
- T.C. Hazine Varlık Kiralama A.Ş. Tarafından İhraç Edilen Kira Sertifikaları
- Pay Senetleri (BIST100 endeksi kapsamında olanlar)
- Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları
- Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları

3.7.2.Garanti Fonunun Kullanım Esasları

Garanti fonuna başvurulmasını gerektiren hallerde, temerrüt nedeniyle oluşan zararın kapatılmasına kadar geçecek süre içinde garanti fonundan katkı payı çekilmesine izin verilmez.

Katkı paylarına başvurulmasında en likit varlıktan başlayarak, nakde tahvil kabiliyetinin yüksekliği esas alınır. Garanti fonundaki

nakit dışı teminatlardan nakde tahvil edilen ancak kullanılmayan nakit tutarlar, nakit dışı teminatları kullanılan üyelere oransal olarak iade edilir.

Garanti fonuna mal edilecek zararın temerrüde düşmemiş üyelere dağıtımında, üyelerin garanti fonu içindeki payları esas alınır. Üyeler temerrüt yönetimi çerçevesinde kullanılmış olan yatırılmış garanti fonu katkı payı tutarlarını, 3 iş günü içerisinde tekrar yatırmakla yükümlüdürler.

Garanti fonuna mal edilecek zararın fon büyüklüğünün %50'sini aşması muhtemel görüldüğünde, üyelerden taahhüt ettikleri ilave katkı paylarını yatırmaları talep edilebilir. Üyeler ilave katkı paylarını talepten sonra 5 iş günü içinde yatırmakla yükümlüdür. Bir aylık dönemde üyeden talep edilebilecek ilave garanti fonu katkı payı tutarı, üyenin o ay için hesaplanan yatırılması gereken garanti fonu katkı payı tutarını aşamaz.

3.8. MKT Hizmeti Verilen Kıymetlerde Temerrüt İşlemleri

Aşağıdaki durumların varlığı halinde, ilgili üyenin temerrüde düştüğü kabul edilir ve temerrüt hükümleri uygulanır.

- Takasbank tarafından hesaplanan gün içi ve gün sonu teminat tamamlama yükümlülüklerinin, belirlenen süre içerisinde yerine getirilmemesi;
- Takas işlemlerine ilişkin yükümlülükler ile kupon geri ödemelerine ilişkin yükümlülüklerin belirlenen saatin sonuna kadar yerine getirilmemesi;
- Repo karşılığı menkul kıymet bildirim yükümlülüğünün üye tarafından belirlenen süre içerisinde yerine getirilmemesi;
- Garanti fonu ve ilave garanti fonu katkı payları tamamlama yükümlülüklerinin süresi içerisinde yerine getirilmemesi;
- Üyenin yükümlülüklerinin Takasbank tarafından tasfiye edilmesine karar verilmesi.

3.8.1.MKT Hizmeti Verilen Kıymetlerde Temerrüt İşlemlerine İlişkin Esaslar

Üyenin temerrüdü durumunda tüm borçları muaccel hale gelir. Yükümlülüklerini aynı gün valörü ile ancak belirlenen saatten sonra yerine getiren üyelerden ve aynı gün valörü ile yerine getirmeyerek izleyen günlerde yerine getiren üyelerden farklı katsayılar uygulanarak temerrüt faizi tahsil edilir.

Takasbank tarafından üyeye temerrüt halini sona erdirmesi için en fazla temerrüt tarihini takip eden iş günü saat 11:00'a kadar süre verilebilir. Verilen süre sonuna kadar temerrüt halinin sona erdirilmemesi halinde, Takasbank tarafından, temerrüt nedeniyle oluşan pozisyon açığını kapatmak ve aynı gün valörlü (T+0) işlem yapılmak üzere kıymetin niteliğine göre ilgili Piyasa'ya emir iletilebilir.

Nakit yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde, direkt nakit borç kapatma hesabına EFT ile yapılan ödemelerde ilgili tutarın Takasbank'ın TCMB nezdindeki TIC hesabına geçiş saati, Takasbank nezdindeki hesaplardan borç kapatma yapılmak suretiyle yapılan virmanlarda üyenin ilgili nakit borç kapatma hesabına aktarım yapılan işlem saati esas alınır.

Menkul kıymet yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde, Takasbank sisteminde borç kapatma işleminin gerçekleştirildiği saat esas alınır.

3.8.2.Kıymet Temerrüdü

Takas işlemlerinde, kıymet teslimle yükümlü üyenin temerrüdü durumunda, alacaklı üyeye Takasbank tarafından takasa konu kıymetin teslimatı esastır.

Takasbank tarafından teslimi gereken kıymetin Piyasa'dan kıymet temerrüdünü takip eden işgünü içerisinde temin edilememesi durumunda, alacaklıya teslim edilemeyen kıymet miktarının bedeli ödenir.

Kıymet temerrüdü durumunda temerrüt faizi uygulanır. Kıymet alacaklıya, teslimatın tamamı gerçekleştirilene veya nakit ödeme ile kıymet borcu tasfiye edilene kadar geçecek süre için, teslim edilemeyen kısma ilişkin olarak, tahsil edilen temerrüt faizi tutarının üçte ikisi (2/3) kadar ödeme yapılır.

3.8.3.Nakit Temerrüdü

Nakit borcu kısmen veya tamamen kapatıldığı takdirde aynı gün içerisinde takas alacaklısına ödeme yapılması esastır. Verilen süre sonuna kadar temerrüt halini sona erdirmeyen üye için temerrüt tarihini takip eden iş günü sonuna kadar Takasbank tarafından aynı gün valörü ile (T+0) nakit yükümlülüğü karşılığı blokede bulunan kıymetlerin satışı yapılmak üzere Piyasa'ya emir iletilir. Yükümlülüğün sonlandırılabilmesi için üyenin teminat ve garanti fonu tutarları kullanılabilir.

Nakit teslimat alacaklısına, nakit teslimatın tamamı gerçekleştirilene kadar geçecek süre için, teslim edilemeyen kısma ilişkin olarak, tahsil edilen temerrüt faizi tutarının üçte ikisi (2/3) kadar ödeme yapılır.

3.8.4.Temerrüt Faizi

Takas, repo menkul kıymet bildirim, kupon geri ödeme, teminat ve garanti fonu yükümlülüklerini belirlenen saatten sonra yerine getiren üyelere temerrüt faizi, yasal yükümlülükleri ile birlikte tahsil edilir.

Temerrüde düşen üyeye, yerine getirilmeyen yükümlülük tutarının; BİAŞ Repo Ters Repo Pazarı, BİAŞ Bankalararası Repo Ters Repo Pazarı, TCMB Bankalararası Para Piyasası'nda veya Takasbank Para Piyasası'nda oluşan bir gecelik ağırlıklı ortalama faiz oranlarından en yüksek olanının, belirlenen katsayılar esas alınarak hesaplanacak tutarı kadar temerrüt faizi uygulanır.

3.8.5.Mağduriyet Ödemesi

Taahhüdünü yerine getirmede temerrüde düşen üye nedeniyle takas günü kendisine teslim veya ödeme yapılamayan üyeye mağduriyet ödemesi yapılır. Ancak aynı gün içerisinde gecikmeli olarak yapılan teslim ve ödemeler için mağduriyet ödemesi yapılmaz.

Mağduriyet ödemesi yapılması için üye talebi aranmaz. Ancak, mağduriyet ödemesi almak istemeyen üyenin, bu talebini yazılı olarak Takasbank'a bildirmesi halinde kendisine ödeme yapılmaz. Temerrüde düşen üye nedeniyle kendisine ödeme veya teslim yapılamayan üyeye gecikilen günler karşılığı olarak, temerrüde düşen üyeden tahsil olunan temerrüt faizinin 2/3'ü mağduriyet ödemesi olarak ödenir.

Mağduriyet tutarları günlük bazda hesaplanır. Mağduriyet ödemesinin yapılabilmesi için;

Temerrüde düşen üyenin yazılı itirazda bulunmuş olması halinde itirazının geçersiz kabul edilerek temerrüt faizinin tahsiline karar verilmiş olması,

Temerrüdün Borsa, Takasbank, MKK ve TCMB sisteminde oluşan sorunlardan kaynaklanmaması,

Alacaklı üyenin, takas yükümlülüklerini zamanında yerine getirmiş olması gerekir.

3.8.6.Yurtdışı Sermaye Piyasası Araçları Temerrüt Esasları

Yurtdışı Sermaye Piyasası Araçları işlemleri sonucunda oluşan takas yükümlülüğünü, belirlenen saatler içerisinde yerine getirmeyen üye temerrüde düşmüş sayılır. Temerrüt matrahı; menkul kıymet için ilgili işlem gününde, temerrüde konu menkul kıymetin işlem günleri farklı ise, valör gününe en yakın olan işlem gününde gerçekleşen işlemlerin ağırlıklı ortalama takas fiyatından, nakit temerrüt matrahı ise nakit tutar dikkate alınarak hesaplanır.

3.8.7.Temerrüt Halinin Sonlandırılması

Takas tarihinde yerine getirilemeyen nakit/menkul kıymet yükümlülüklerine ilişkin temerrüt halinin sona erdirilmesi amacıyla, Takasbank tarafından ertesi iş günü Borsa temerrüt pazarında işlem gerçekleştirilebilir.

Temerrüt halinin sona erdirilmesi amacıyla Takasbank tarafından blokeli alacaklar kullanılarak re'sen alım satım işlemi gerçekleştirilir. Alım/satım işlemlerinin üye açısından daha olumsuz fiyatlar üzerinden gerçekleşmesi halinde aradaki fark üyeden tahsil edilir. Aradaki farkın üye tarafından ödenmemesi durumunda tutar üyenin işlem teminatlarından tahsil edilir. İşlemlerin üye açısından daha olumlu fiyatlar üzerinden gerçekleşmesi halinde, yerine getirilemeyen yükümlülüğün karşılanması sonrasında kalan tutar ilgili üyeye ödenir.

Yurtdışı sermaye piyasası araçlarına ilişkin temerrüt durumunun sona erdirilmemesi halinde ise;

Yükümlülüğünü yerine getirmiş olan üye temerrüde konu işlem ile ilgili takas talimatını iptal ederek, en geç valör+1 günü saat 12:00'a kadar işlem karşılığı olan nakit ya da kıymetini muhabir banka nezdinde açılmış olan Takasbank hesabına aktarır. Temerrüde düşen üyenin de valör günü itibarıyla gerçekleşmemiş işlemine ait takas talimatını valör+1 günü saat 12:00'a kadar iptal etmesi zorunludur. İlgili talimatın valör+1 günü saat 12:00'a kadar üye tarafından iptal edilmemesi durumunda, söz konusu talimat Takasbank tarafından re'sen iptal edilir.

Temerrüt işlemleri takasa ilişkin teminat da kullanılarak ertesi gün valörlü olarak sonuçlandırılır. Temerrüt durumunu sona erdirmeyen üyeye ait işlem konusu menkul kıymetler Takasbank tarafından re'sen alınıp sattırılır.

3.9.Transfer İşlemleri

3.9.1.Genel İlkeler

Transfer emri:

- Belirli miktarda fonun sistem içerisinde katılımcılar arasında devrolunmasına ilişkin katılımcı talimatını,
- Ödeme yükümlülüğünün üstlenilmesi veya yerine getirilmesi sonucunu doğuran, sistem kurallarına uygun talimatı,
- Menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçları üzerindeki hakları kaydı olarak veya sair şekilde sistem içerisinde devretmeye yönelik katılımcı talimatını ifade eder.

Üyeler, Takasbank nezdinde saklama hesaplarında bulunan kıymetleri kendi hesapları arasında veya başka bir üye hesabına transfer edebilirler.

Sistem üzerinden gerçekleştirilen transfer işlemleri alıcı tarafından reddedilemez ancak yeni bir transfer emri ile iade edilebilir. Transfer işlemlerinde talimatın onaylanarak nakdin/sermaye piyasası aracının karşı üye hesabına geçtiği an talimatın geri alınamaz olduğu andır.

3.9.2.Serbest Virman İşlemleri

Üyeler, Takasbank nezdindeki saklama hesaplarında bulunan borçlanma araçlarını başka bir hesaba serbest virman talimatı ile saat 21:00'a kadar aktarabilirler. Serbest virman talimatı üyenin Takasbank nezdindeki çıkış yetkisi olan depo hesabından diğer bir üyenin giriş yetkisi bulunan depo hesabına kıymet aktarımı için verilebilir.

Fonların Piyasa'da gerçekleştirdiği satış işlemlerine ilişkin virman kayıtları sistem tarafından otomatik olarak oluşturulur. Oluşturulan kayıtların fon adına işlem yapmaya yetkili kullanıcılar tarafından doğrulanması ve onaylanmasını takiben virman gerçekleşir.

3.9.3.Şartlı Virman İşlemleri

Nakit ve menkul kıymet transferleri sistem üzerinden, teslim karşılığı ödeme prensibi çerçevesinde, eşanlı olarak gerçekleştirilir. Şartlı virman işlemine konu nakit transferi üyelerin Takasbank nezdindeki nakit hesapları arasında; menkul kıymet transferleri ise saklama bakiyesinin bulunduğu sistem üzerinde gerçekleşir.

İşlem iptal son saatine kadar tek taraflı olarak sisteme girilmiş ancak eşleşmemiş işlemler sistem tarafından iptal edilir. Karşılıklı olarak girilmiş ve eşleşmiş olan kayıtlar ise girilen gün dahil olmak üzere 3 iş günü sistemde tutulur.

İşleme taraf olan her iki üye tarafından sisteme iletilen talimatlar otomatik olarak eşleştirilir. İşlem, taraf olan üyelerin borçlarını kapatmalarını takiben gerçekleşir.

Sisteme ileri valörlü şartlı virman talimatı iletilebilir. Talimatlar sisteme tanımlandıkları tarihte eşleşir, valör tarihinde gerçekleşir.

Şartlı virman işlemleri; normal ve parçalı olarak gerçekleştirilebilir. Normal şartlı virman talimatları ile zincir işlemleri oluşturulabilir.

• Normal şartlı virman işlemi, üyelerin nakit ve menkul kıymet yükümlülüklerini yerine getirmesiyle eş zamanlı olarak tek parçada gerçekleşir.

• Parçalı şartlı virman işleminin gerçekleşebilmesi için; her iki tarafın da talimat girişinde parçalı işlem alternatifini tanımlaması ya da parçasız olarak girilen işlemlerin daha sonra işlemin her iki üyesi tarafından parçalı hale getirilmesi gerekir.

• Parçalı şartlı virman işlemi, nakit ve menkul kıymet olarak yerine getirilen yükümlülük oranında parçalı olarak gerçekleşir.

• Bir şartlı virman işlemi karşılığında alacaklı olunan nakit/menkul kıymet ile başka bir şartlı virman işlemine ait nakit/menkul kıymet borcun kapatılması amacıyla zincir kurulabilir. Zincir kuran üye, net bakiye üzerinden yükümlülüklerini yerine getirerek işlemlerin tamamlanmasını sağlar.

3.10.Saklama ve Hak Kullanım İşlemleri

3.10.1.Saklama Hizmeti

Üyelik şartlarını yerine getirerek Takasbank üyesi olan kurumlar saklama hizmeti alabilirler. Takasbank nezdindeki üye hesaplarında bulunan borçlanma araçları niteliğindeki sermaye piyasası araçları bakiyeleri üye bazında amaçlarına göre detaylandırılan farklı depo hesaplarında ve Takasbank mal varlığından ayrı olarak izlenir.

Saklama hizmeti Takasbank tarafından aşağıda belirtilen esaslar çerçevesinde sunulur.

• DİBS, kira sertifikası ve likidite senedi saklama hizmetine ilişkin esaslar;

- Müşteri teminatları dışındaki bakiyeler Takasbank'ın TCMB nezdindeki hesabında toplu olarak saklanır.

- Müşteri hesaplarından teminat olarak verilen kıymetler ise, MKK nezdinde Takasbank hesabı altında ilgili piyasa adına açılan müşteri hesaplarına bağlı Rehin Alınan Kıymetler Alt Hesaplarında (RHNA) takip edilir.

- Takasbank tarafından gerek görülmesi halinde; MKK nezdinde müşteri alt hesabı açılarak da saklama hizmeti verilebilir.

• ÖSBA saklama hizmetine ilişkin esaslar;

- MKK nezdinde kaydi olarak ihraç edilen ve kolektif yatırım kuruluşları tarafından kesin alış yapılan ÖSBA'lar MKK sisteminde Takasbank üyesi altında ilgili kolektif yatırım kuruluşu adına açılan hesaplarda izlenir.

- Yatırım kuruluşlarının ilgili mevzuat çerçevesinde borsa dışında müşterileri ile gerçekleştirdikleri repo işlemleri karşılığı bloke edecekleri ÖSBA'ları, Takasbank'ın MKK nezdinde açılmış olan hesabına aktarılır. Aktarılan kıymetler Takasbank nezdinde üye hesaplarına bağlı olarak açılan ilgili depo hesabında takip edilir.

3.10.2.Hak Kullanım İşlemleri

Takasbank nezdinde saklanan borçlanma araçlarının hak kullanım (itfa/kupon ödemesi) işlemleri Takasbank tarafından gerçekleştirilir.

• Döviz ödemeli borçlanma araçlarına ilişkin itfa ve kupon bedelleri üyenin muhabir banka nezdindeki hesabına ödenir.

• Teminat olarak Takasbank nezdinde bulunan borçlanma araçlarına ilişkin itfa ve kupon bedelleri ilgili teminat hesaplarına ödenir.

• Repo Ters Repo Pazarı, Bankalararası Repo Ters Repo Pazarı, Pazarlıklı Repo Ters Repo Pazarı ve Menkul Kıymet Tercihli Repo Pazarı'nda ters repo yoluyla elde edilen menkul kıymetlere yapılan kupon ödemeleri Takasbank sistemi üzerinden repo yapan üyeye aşağıdaki şekilde geri ödenir:

- Repo Ters Repo Pazarı, Bankalararası Repo Ters Repo Pazarı ve Pazarlıklı Repo Ters Repo Pazarında gerçekleştirilen işlemler için; kupon bedeli Takasbank tarafından repocu üyenin öncelikle R1BLA bloke hesabına, üyenin takas borçlarını kapatmasını takiben serbest cari hesabına herhangi bir talimata gerek olmaksızın aktarılmaktadır.

- Menkul Kıymet Tercihli Repo Pazarı'nda gerçekleştirilen işlemlerde, işleme konu menkul kıymetlerin Takasbank nezdinde bloke edilmemesi sebebi ile, ters repo yapan üye kupon bedeli kadar borçlandırılmakta, ters repocu üyenin yükümlülüğünü yerine getirmesi ile birlikte kupon bedeli repocu üyenin R2BLA bloke hesabına, repocu üyenin takas yükümlülüklerini yerine getirmesini takiben serbest cari hesabına aktarılmaktadır.

3.11. Vade Kıрма

Gerek repo yapan gerekse ters repo yapan taraflardan herhangi birinin yazılı olarak bildirimde bulunması kaydıyla vadesine 15 günden daha uzun süre kalan Pay Senedi Repo Pazarı'nda yapılan işlemlerin vadesi kırılabilir. Gerek repo yapan gerekse ters repo yapan taraflardan herhangi biri tarafından aşağıdaki şartların varlığı halinde vadesine 15 günden daha kısa süre kalmış repo işlemlerinin vadesi bir defaya mahsus olmak üzere kırılabilir.

• Genel kurul çağrısı yapılan ortaklıklara ait payların konu olduğu repo işlemlerinin vadesi, yeni vade tarihi genel kurul tarihinden bir iş günü öncesi olmak üzere kırılabilir.

• Rüşhan hakkı kullandırılarak bedelli sermaye artırım kararı alınmış ortaklıklara ait payların konu olduğu repo işlemlerinin vadesi, sermaye artırım başvurusunun Kurul tarafından onaylandığına ilişkin duyurunun KAP'ta yayınlanmasını takip eden ilk iş gününden itibaren kırılabilir.

• Kâr payı dağıtma kararı veren ortaklıklara ait payların konu olduğu repo işlemlerinin vadesi, kâr payı dağıtımına ilişkin duyurunun KAP'ta yayınlanmasını takip eden ilk iş gününden itibaren kırılabilir. Vade kırımı en az 4 iş günü önceden bildirimde bulunulması kaydıyla yapılır. Vadenin kırılmasına ilişkin yeni işlem oluşturulurken faiz tutarı ve stopaj tutarı yeniden hesaplanır.

İşlemin her iki tarafının yazılı bildirimde bulunması halinde repo işlemlerinin vadesi herhangi bir şart aranmaksızın vadesi en erken 1 iş günü olacak şekilde kırılabilir.

3.12.Özsermaye Halleri

Repo işlemlerine konu paylarda, bedelsiz sermaye artırım, sermaye azaltımı, kar payı ödemeleri ve ortaklara rüşhan hakkı kullandırılan bedelli sermaye artırım şeklinde özsermaye halleri olması halinde uygulanacak kurallar ile vadesi gelmemiş işlemlerin takas bakiyelerinin nasıl değiştirileceğine ilişkin esaslar aşağıda yer almaktadır.

3.12.1.Ortaklara Rüşhan Hakkı Kullandırılan Bedelli Sermaye Artırımı

- Şirketin bedelli sermaye artırım başvurusunun Kurul tarafından onaylandığına ilişkin duyurunun KAP'ta ilan edilmesi sonrasında bedelli sermaye artırım başlangıç tarihinden 4 iş günü öncesine kadar vade kırma talebinde bulunulmayan işlemler için tarafların bedelli sermaye artırımına ilişkin Takasbank tarafından belirlenmiş esaslara uyacağı kabul edilir.

- Buna göre işleminin devamını kabul eden repocu taraf, sermaye artırımının başlangıç tarihinde sermaye artırım bedeli kadar nakit olarak borçlandırılır. Karşı taraf ise nakit alacaklı olur. İşlemin bitiş valöründe, ters repo yapan taraf işlemdeki pay miktarına ek olarak bedelli sermaye artırım kadar ek pay miktarını teslim etmekle yükümlüdür. Ayrıca işlemin bedelli sermaye artırım başlangıç tarihi ile bitiş valörü arasında bedelli sermaye artırım tutarı kadar artırılmış nakit ve pay yükümlülükleri işlemlerin günlük değerlemesinde ve işlem limiti karşılıklarının bloke edilmesinde dikkate alınır.

- Aşağıdaki durumlarda açık repo işlemlerinin vadeleri taraflara süre vermek suretiyle Takasbank tarafından resen kırılır.

• Bedelli sermaye artırım kararı verilen esas sermaye sistemine sahip ortaklık paylarının konu olduğu açık repo işlemleri,

• Kayıtlı sermaye sistemine sahip olup, bedelli sermaye artırım sonucu verilecek payların "yeni" olması ve Pay Piyasası'nda işleme açılmayacak olması durumunda bu payın konu olduğu açık repo işlemleri.

- Bedelli sermaye artırım başvurusunun Kurul tarafından onaylandığına ilişkin duyurunun KAP'ta ilan edildiği tarihi takip eden iş günü henüz başlangıç valörü gelmemiş işlemler ise iptal edilir.

3.12.2.Bedelsiz Sermaye Artırımı

- Bedelsiz sermaye artırımına ilişkin başvurunun Kurul tarafından onaylandığına ilişkin duyurunun KAP'ta ilan edilmesi sonrasında bedelsiz sermaye artırım tarihinde, ters repo yapan

taraf bitiş valöründe işlemdeki pay miktarına ek olarak bedelsiz sermaye artırım kadar ek pay miktarında borçlandırılır. Repo yapan taraf ise aynı miktarda pay kadar alacaklandırılır. Ayrıca işlemin bedelsiz sermaye artırım tarihi ile bitiş valörü arasında bedelsiz sermaye artırım tutarı kadar artırılmış pay miktarı işlemlerin günlük değerlemesinde ve işlem limiti karşılıklarının bloke edilmesinde dikkate alınır.

- Bedelsiz sermaye artırım sonucu verilecek payların "yeni" olması ve Pay Piyasası'nda işleme açılmayacak olması halinde bu payın konu olduğu açık repo işlemlerinin vadeleri taraflara süre vermek suretiyle Takasbank tarafından resen kırılır.

- Bedelsiz sermaye artırım başvurusunun Kurul tarafından onaylandığına ilişkin duyurunun KAP'ta ilan edildiği tarihi takip eden iş günü henüz başlangıç valörü gelmemiş işlemler ise iptal edilir.

3.12.3.Sermaye Azaltımı

• Sermaye azaltımına ilişkin başvurunun Kurul tarafından onaylandığına ilişkin duyurunun KAP'ta ilan edilmesi sonrasında sermaye azaltım tarihinde, ters repo yapan tarafın pay yükümlülüğü, repo yapan tarafın ise pay alacağı bitiş valöründe sermaye azaltımı oranında azaltılır. Ayrıca işlemin sermaye azaltım tarihi ile bitiş valörü arasında azaltılmış yeni pay miktarları işlemlerin günlük değerlemesinde ve işlem limiti karşılıklarının bloke edilmesinde dikkate alınır.

• Sermaye azaltımı başvurusunun Kurul tarafından onaylandığına ilişkin duyurunun KAP'ta ilan edildiği tarihten sonraki iş günü henüz başlangıç valörü gelmemiş işlemler ise iptal edilir.

3.12.4.Kâr Payı Ödemelerine İlişkin Uygulamalar

• Kâr payının nakit ödenmesi halinde, ters repo yapan taraf "Kâr payı telafi tazminatı" olarak işlemin vadesinde brüt temettü tutarından stopajın düşürülmesiyle bulunan tutar kadar nakit borçlandırılır. Repo yapan taraf ise aynı tutarda alacaklandırılır.

• Kâr payının tamamının veya bir kısmının pay olarak ödenmesi halinde bedelsiz sermaye artırım hükümleri uygulanır.

• Kâr payı dağıtım tarihine ilişkin kararın KAP'ta ilan edildiği tarihten sonraki iş günü henüz başlangıç valörü gelmemiş işlemler ise iptal edilir.

3.12.5.İşlemlerin Durdurulması Halleri

İşlemleri süresiz durdurulan payların konu edildiği açık repo işlemlerinin kapatılması amacıyla vade tarihinin değiştirilmesi Borsa'nın yetkisinde olup alınan karar Borsa tarafından Takasbank'a bildirilir. Takasbank, yükümlülüklerin üye tarafından yerine getirilememesi durumunda temerrüt hükümlerini uygular.

Sayfa 415 - "Sorular ve Çözümlü Cevaplar" bölümündeki ilk dört soru kalkacaktır.